

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра захист рослин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНТЕГРОВАНИЙ ЗАХИСТ РОСЛИН

освітньо-професійна програма   Захист і карантин рослин

спеціальність   202 Захист і карантин рослин

галузь знань   20 Аграрні науки та продовольство

освітній ступінь   бакалавр

Розробник:

Віктор ПИСАРЕНКО,

завідувач, професор кафедри захист рослин,
доктор сільськогосподарських наук, професор

Гарант:

Ганна ПОСПЄЛОВА –

доцент кафедри захист рослин,
кандидат сільськогосподарських наук,
доцент

Полтава
2021 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Інтегрований захист рослин Обов'язкова дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра захист рослин
Контактні дані розробника, який залучений до викладання	
викладач:	Віктор Писаренко
науковий ступінь	доктор сільськогосподарських наук
вчене звання	професор
контакти:	ауд. 75 (навчальний корпус № 1)
e-mail:	viktor.pysarenko@pdaa.edu.ua
тел.	0662227241
сторінка викладача:	https://www.pdaa.edu.ua/people/pysarenko-viktor-mykytovych
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	202 Захист і карантин рослин
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з біології, хімії. За відповідним рівнем, дисципліни, що передують вивченню дисципліни «Інтегрований захист рослин» – «Аналітична хімія», «Біофізика», «Ботаніка», «Генетика», «Неорганічна та органічна хімія», «Фізична і колоїдна хімія», «Фізіологія рослин», «Інформаційні технології», «Агрометеорологія», «Основи наукових досліджень в захисті рослин», «Агрохімія», «Герботологія», «Загальна ентомологія», «Ґрунтознавство з основами геології», «Мікробіологія».

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Інтегрований захист рослин» дозволяє формувати теоретичні знання щодо підтримання кількості шкідливих організмів на рівні, який не перевищує економічних порогів шкідливості, управління динамікою популяцій шкідливих і корисних організмів на основі фітосанітарних прогнозів різної завчасності за рахунок інтеграції всіх методів захисту рослин з урахуванням охорони навколишнього середовища.

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	165
Кількість кредитів	5,5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова
Рік навчання (шифр курс)	202 ЗКРбд_41 2018 Курс 4
Семестр	7
Лекції (годин)	24
Практичні (семінарські) (годин)	-
Лабораторні (годин)	26
Самостійна робота (годин)	115
в т.ч. індивідуальні завдання (вказати форму), (годин)	-
Форма семестрового контролю	екзамен

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системи знань і умінь щодо управління динамікою популяцій шкідливих і корисних організмів на основі фітосанітарних прогнозів різної завчасності і цілеспрямованого застосування існуючих методів захисту рослин з урахуванням охорони навколишнього середовища.

Основні завдання навчальної дисципліни: формування професійного світогляду майбутніх спеціалістів щодо необхідності підтримки в екосистемах посівів і насаджень оптимального фітосанітарного стану за рахунок інтеграції всіх методів захисту рослин. Розробка надійних систем захисту сільськогосподарських культур з урахуванням параметрів екології, економіки, якості та безпеки.

Компетентності:

загальні:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 14. Навички здійснення безпечної діяльності.
- ЗК 15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Програмні результати навчання:

- ПРН 6. Володіти базовими знаннями дисциплін технологічного спрямування в обсязі, необхідному для освоєння загально- та спеціалізовано-професійних дисциплін.
- ПРН 9. Уміти працювати самостійно та як лідер, а також досягати ефективних результатів за обмежений час, кваліфіковано проектувати та організовувати технологічні процеси для захисту і карантину рослин.
- ПРН 10. Уміти складати технологічні карти для організації заходів із захисту рослин, використовуючи спеціальні знання з ентомології, фітопатології, гербології, фітофармакології, фітосанітарного моніторингу.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Методи захисту рослин.

Тема 2. Фітосанітарний моніторинг.

Тема 3. Інтегрований захист зернових колосових культур.

- Тема 4.** Інтегрований захист кукурудзи.
Тема 5. Інтегрований захист зернобобових культур.
Тема 6. Елементи оптимізації фітосанітарного стану у технології вирощування гречки.
Тема 7. Інтегрований захист посівів соняшнику.
Тема 8. Інтегрований захист цукрових буряків.
Тема 9. Інтегрований захист овочевих культур відкритого ґрунту та картоплі.
Тема 10. Інтегрований захист плодкових культур.
Тема 11. Захист зерна та продуктів його переробки при зберіганні.
Тема 12. Оптимізація фітосанітарного стану посівів за органічного землеробства.

Трудовість:

Загальна кількість годин – 165 год.

Кількість кредитів – 5,5.

Форма семестрового контролю – екзамен.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма, презентації.

Структура курсу

Назви тем	Кількість годин			
	усього	денна форма		
		у тому числі		
		л	лаб.	с.р.
Тема 1. Методи захисту рослин	12	2	-	10
Тема 2. Фітосанітарний моніторинг	16	2	2	10
Тема 3. Інтегрований захист плодкових культур	11	2	2	9
Тема 4. Інтегрований захист зернових колосових культур	16	2	4	10
Тема 5. Інтегрований захист кукурудзи	16	2	4	10
Тема 6. Інтегрований захист зернобобових культур	16	2	4	10
Тема 7. Елементи оптимізації фітосанітарного стану у технології вирощування гречки	16	2	4	10
Тема 8. Інтегрований захист посівів соняшнику	16	2	4	10
Тема 9. Інтегрований захист буряків цукрових	13	2	2	9
Тема 10. Інтегрований захист овочевих культур відкритого ґрунту картоплі	11	2	-	9
Тема 11. Захист зерна та продуктів його переробки при зберіганні.	11	2	-	9
Тема 12. Оптимізація фітосанітарного стану посівів за органічного землеробства	11	2	-	9
Усього годин	165	24	26	115

Політика оцінювання

Академічна доброчесність. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавської державної аграрної академії. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Дедлайни та перескладання. Практичні завдання, завдання зі самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (20 %). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

Система оцінювання.

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 6. Володіти базовими знаннями дисциплін технологічного спрямування в обсязі, необхідному для освоєння загально- та спеціалізовано-професійних дисциплін.	МН 1 словесні (лекція, розповідь-пояснення); МН 2 наочні (ілюстрування, демонстрування); МН 3 практичні (лабораторні роботи, робота з навчально-методичною літературою); МНСР 1 методи самостійної роботи вдома (завдання самостійної роботи); МНСР 2 робота під керівництвом викладача (самостійна робота);	- опитування; - виконання лабораторних робіт та їх захист; - контроль виконання завдань самостійної роботи;
ПРН 9. Уміти працювати самостійно та як лідер, а також досягати ефективних результатів за обмежений час, кваліфіковано проектувати та організовувати технологічні процеси для захисту і карантину рослин.	МСМ 2 методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчального предмета; висування вимог до вивчення предмета; оперативний контроль; вказування на недоліки, зауваження); МНК 1 <i>методи усного контролю:</i> усне опитування;	- оцінювання виконання завдань контрольної роботи та відповідей на екзамені.
ПРН 10. Уміти складати технологічні карти для організації заходів із захисту рослин, використовуючи спеціальні знання з ентомології, фітопатології, гербології, фітофармакології, фітосанітарного моніторингу.	МНК 2 <i>методи письмового контролю</i> (контрольна робота); МНІ 1 бінарні методи (словесно-інформаційний; словесно-проблемний; наочно-ілюстративний); МНІ 2 інтегровані методи (поєднання 3-5 методів); МНІ 4 комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання).	

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 6. Володіти базовими знаннями дисциплін технологічного спрямування в обсязі, необхідному для освоєння загально- та спеціалізовано-професійних дисциплін.	25	25	15
ПРН 9. Уміти працювати самостійно та як лідер, а також досягати ефективних результатів за обмежений час, кваліфіковано проектувати та організовувати технологічні процеси для захисту і карантину рослин.	25	25	15
ПРН 10. Уміти складати технологічні карти для організації заходів із захисту рослин, використовуючи спеціальні знання з ентомології, фітопатології, гербології, фітофармакології, фітосанітарного моніторингу.	50	50	30
Разом	100	100	60

Шкала оцінювання: ЄКТС та національна

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	Задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Література та джерела інформації

Основні

1. Байдик Г.В., Білецький Є.М., Білик М.О., Євтушенко М.Д., Захаренко О.В., Литвинов Б.М., Леженіна І.П., Опаренко В.І., Сіроус Л.Я., Чумак В.О., Шаруда Г.І., Ощук Д.Д. Сільськогосподарська ентомологія: підручник. Київ: Вищ. освіта, 2005. 511 с.
2. Білик М.О., Кулешов А.В. Практикум із фітосанітарного моніторингу і прогнозу. Харків, 2006. 228 с.
3. Довідник із захисту польових культур. 2-е видання, перероблене і доповнене. Київ: Урожай, 1993. 224 с.
4. Дядечко М.П., Падій М.М., Шелестова В.С. Біологічний захист рослин. Біла Церква,

2001. 311с.

5. Косилович Г.О., Коханець О.М. Інтегрований захист рослин : навч. посіб. Львів : Львівський національний аграрний університет, 2010. 165 с.
6. Косолап М.П. Гербологія. Київ: Арістей, 2004. 364 с.
7. Л.І.Бублик, Г.І.Васечко, В.П.Васильєв. Довідник із захисту рослин. Київ: Урожай, 1999. 743 с.
8. Лапа О.М., Дрозда В.Ф., Мельничук С.Д. Технологія вирощування та захисту саду. Київ,2006. 96 с.
9. Лапа О.М., Дрозда В.Ф., Пшець Н.В. Екологічно безпечні інтенсивні технології вирощування та захисту овочевих культур. Київ, 2006. 182 с.
10. Методики випробування і застосування пестицидів. За ред. С.О. Трибеля. Київ: Світ,2001. 446 с.
11. Облік шкідників і хвороб. За ред. В.О. Омелюти. Київ: Урожай, 1986. 296 с.
12. Пересипкин В.Ф. Сільськогосподарська фітопатологія : підручник. Київ: Аграрна освіта,2000. 415 с.
13. Пересипкин В.Ф. Сільськогосподарська фітопатологія : підручник. Київ: аграрна освіта,000. 415 с.
14. Писаренко В.М., Писаренко П.В. Захист рослин: екологічно обґрунтовані системи. Полтава: Інтерграфіка, 2002. 353 с.
15. Писаренко В.М., Писаренко П.В. Захист рослин: Фітосанітарний моніторинг. Методи захисту рослин. Інтегрований захист рослин: навч. посіб.Полтава,2007.256 с.
16. Покозій Й.Т., Писаренко В.М., Довгань С.В., Доля М.М., Писаренко П.В., Мамчур Р.М., Бондарева Л.М., Пасічник Л.П. Моніторинг шкідників сільськогосподарських культур : підручник Київ : Аграрна освіта, 2010. 223 с.
17. Практикум з моніторингу шкідників сільськогосподарських культур / А.В. Кулешов,М.О. Білик, С.В. Станкевич, І.В. Забродіна. Харків: ХНАУ, 2016. 206 с.
18. Яновський Ю.П. Довідник із захисту плодів культур. Київ: Фенікс, 2019. 472 с.

Допоміжні

1. Защита растений в устойчивых системах землепользования. Книга 2. Под общей редакцией Дитера Шпаара. Торжок: ООО “Вариант”, 2003. 370 с.
2. Защита растений в устойчивых системах землепользования. Книга 4. Под общей редакцией Дитера Шпаара. Минск, 2004. 343 с.
3. Каленська С.М., Зозуля О.Л., Юник А.В. Технологія вирощування та захисту соняшнику.Київ, 2006. 30 с.
4. Каленська С.М., Танчик С.П., Зозуля О.А. та ін. Технологія вирощування та захисту кукурудзи. Київ, 2006. 26 с.
5. Саблук В.Т. Шкідники сходів цукрових буряків. Київ: Світ, 2002. 183 с.
6. Ченкин А.Ф., Черкасов В.А. Справочник агронома по защите растений. Москва: Агропромиздат, 1990. 367 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про захист рослин».
2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/180-14#Text> (дата звернення: 1.08.2020).
3. Карантин і захист рослин. URL: <http://naas.gov.ua/content/literatura/1051/> (дата звернення:1.08.2020).
4. Захист польових культур. URL: <https://agrimatco.ua/storage/file/%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D1%96%D1%82%20%D0%B0%D0%B3%D1%80%D0%BE.pdf> (дата звернення: 5.08.2020).
5. Шкідники плодів культур URL: <https://buklib.net/books/34528/>(дата звернення: 30.07.2020).